

Uredništvo:

Schillerjeva cesta št. 3,
dvorišču, I. nadstropje.

Rokopisi se ne vračajo.

List izhaja vsak dan razun nedelj in praznikov ob 4. uri popoldne.

Sklep uredništva ob 11. uri dopoldne.

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo.

Anonimni dopisi se ne uvažujejo.

NARODNI**DNEVNIK****Upravništvo:**

Schillerjeva cesta št. 3.

Naročnina znaša za avstro-ogerske dežele:

celoletno . . . K 25—
polletno . . . K 12-50
četrletno . . . K 6-80
mesečno . . . K 2-10

Za Nemčijo:

celoletno . . . K 28—

za vse druge dežele i. Ameriko K 30—

Naročnina se pošilja vnaprej.

Za oglase (insertate) se plačuje od četrstopne pete vrste po 12 h, za večkratni natis primeren popust.

Posamezna šte. stane 10 h.

Št. 296.

Telefonska številka 65.

Celje, v četrtek, 29. decembra 1910.

Cekovni račun 48.817.

Leto II.

Politični odsevi.

Zanimiva izjava prof. Masaryka. — Polonyi o vprašanju prestolonasledništva. — Baron Bienenrth o položaju.

Dunajska »Zeit«, katera piše sedaj o jugoslovanskih zadevah dokaj prijazneje ko ob času aneksijske krize in veleizdajniškega procesa, je pričela sledečo zanimivo izjavo prof. Masaryka: Grof Aehrenthal je tajil v delegacijah vsako zvezo (znanega sedaj radi veleizdajstva v Belgradu obsojenega časnikarja) Vasiča z belgrajskim avstro-ogerskim poslaništvom. Ker so spravila moja odkritja o eksistenci pism (tolmača v belgrajskem avstro-ogerskem poslaništvu) Swientochowskega »Fremdenblatt« v hudo zadrego, je list priznal Vasičeve zveze s »podrejenim pisarniškim uradnikom, kateri da je dobil od Vasiča različne informacije. Sedaj, po belgrajski obsodbi (Vasiča) je pa list svoje priznanje razširil v tem smislu, da je poslaniški uradnik Swientochowski dokumente o »Slov. Jugu«, katere si je od Vasiča izposodil, kopiral. Očividno se je Vasiču posrečilo dobiti eno teh kopij v roke. Belgrajsko poslaništvo torej pripoveduje čisto po nepotrebnem svetu o fenomenalni nerodnosti svojega uradnika, kajti izkazalo se je, da je ta kopija rokopis Swientochowskega. Ako bi Swientochowski brzojavko iz Loznice kopiral, potem bi jo fotografiral ali prepisal; Vasič pa je predložil sodniji ponarejeno brzojavko samo. Swientochowsk. kopija pa je napravljena na srbski brzojavni blanketi in pisana z običajnim kopirnim svinčnikom ter je bojda v vseh podrobnostih brzojavka. Smešno si je predstavljati, kako »kopira« uradnik avstro-ogrskega poslaništva na uradnih srbskih brzojavnih blanketah! Sedaj pa je dognalo belgrajsko sodišče 17 slučajev, ki dokazujejo intimo občevanje Vasiča s Swientochowskim in Tiefenbachom! Sodnija pa je tudi dokazala, da je občevanje Vasičovo z grofom Forgachem samim zelo verjetno: čemu je dobil Vasič od Swientochowskega ključke do poslaniške pisarne in čemu je občeval z glavnim poveljstvom v Zagrebu? Forgach pa se tudi izpoveduje, da se je Vasič zopet ponudil srbski vladi za denar in grozil z odkritji, ko je pretrgalo z njim avstro-ogrsko poslaništvo svoje zveze! Očividno bi naj sklicevanje na srbsko vladu, ki je o tej ponudbi po Forgachovi trditvi vedela, oslabilo priznanje Vasičovo, da je pisal grofu Forgachu. Na nepričakovano vprašanje zagovornikovo je namreč Vasič izpovedal, da je pisal po prekinjenju zvez z avstro-ogrskim poslaništvom še grofu Forgachu in da je hotel po svojem begu iz Zagreba dobiti od njega denarja. Vasič je tudi pristavil, da je pokazal grofu Forgach to pismo srbskemu ministru za zunanje zadeve Milovanoviču, da bi dokazal svojo nedolžnost. Afera s tem pismom se je morala izvršiti letošnjega majnika, ob času, ko je Vasič poslal različnim tiskana pisma, v katerih je naznanil svoja odkritja o Forgachu in nabiral objednem naročnike za svojo tozadevno brošuro. Takrat je hotel dobiti Vasič tudi denarja od grofa Forgacha in mu je pismeno grozil. Forgach je zvedel, da pripravlja Vasič imenovano brošuro in se je hotel zavarovati že vnaprej sam s tem, da je pokazal Vasičovo pismo Milovanoviču. Smatram pa za izključeno, da je videl Milovanovič podpis in celo vsebino, drugače bi moral stvar zasledovati. Sedaj se skuša Forgach kriti z izgovori na avtoriteto srbske vlade. Kratkotamo — najnovije priznanje belgrajškega poslaništva se krije popolnoma z mojimi podatki v delegacijah in je uničujoča samoobtožba. — Dodatno spominjamo svoje bralce na vest, da je bil imenovan grof Forgach za tajnega svetnika, akt, kateri naznanja njegov skorajšnji odhod iz Belgrada. Spominjamo tudi na vesti o demisiji grofa Aehrenthala, zlasti na zadnjo brzojavko c. kr. korespondenčnega biroja, katero je treba pravilno čitati, da se takoj vidi, kam pes taco moli. Aneksijskega grofa bo kmalu zmanjkalo v palači na dunajskem Ballplatzu, kar bo nemalo zadoščenje nam Jugoslovanom.

Prestolonaslednik nadvojvoda Franc Ferdinand bo izvršil danes prvi oficijelni vladarski čin — sprejel bo avstrije in ogrske delegate v prekrasnem budipeštanskem gradu v običajno delegacijsko avdijenco. Spomina vredno je gotovo, da izvrši bodoči naš vladar prvi svoj čin v Budimpešti, tam, kjer se je nedavno debatiralo o odpovedi Franc Ferdinandovih otrok, kateri izvirajo iz takozv. njegovega morganatičnega zakona, na habsburški

prestol. Madžarski politik Polonyi piše o tem vprašanju v »Pešti Naplu«: Mi ne moremo verjeti, da bi ravnal bodoči cesar in kralj, ako pride enkrat do odločitve o stališču njegove žene in otrok, na njihovo škodo, saj govori varovanje zakonov in morale v njihov prilog. Imamo vzglede iz zgodovine, da se vladarji niso držali takih priseg (namreč da postanejo vladarji vsled svojega morganatičnega zakona le tedaj, ako se odpovedo za svoje otroke pravici prestolonasledstva) v nobenem slučaju. Že tedaj, ko se je o tem zakonu razpravljalo, sem povdarjal in isto ponavljam sedaj, da imajo prestolonaslednikov otroci na Ogrskem vsled veljavnega državnega prava pravico do nasledstva. — Ta zadeva je, kot smo že v našem listu na uvodnem mestu razpravljali, jako važna za nas, ker igra že v dosedanji naši notranji in zunanji politiki veliko ulogo in utegne igrati še važnejšo v bližnji bodočnosti.

V božični številki »N. W. Journala« se izraža »vodilni državnik« o bodočem teku naših domačih političnih zadev. V članku — kateri se pripisuje baronu Bienenrthu — se pravi med drugim: »Mogoče je, da, celo gotovo je, da bo slavil marsikateri minister na Silvestrovo svojo odhodnico iz ministerstva. Kako se bodo imenovali bodoči ministri, je še sedaj negotovo; ali razočaranj bo veliko. Sedaj se tudi ne gre toliko za osebe kolikor za to, da ne bo imelo bodoče ministerstvo težav v parlamentu, ko se bo šlo za rešitev velikih državnih nalog. Poslanska zbornica potrebuje veliko dela zmožno in zanesljivo večino. Ker ne more dati take nobena stranka, se bode pač moralo seštevati. Koncentrirati in konsolidirati!« — Novega ni v tem nič, geslo glede koncentracije in konsolidacije pa je že stara Bienenrthova fraza: »Mož ima samo to smolo, da je povzročil oboje v sovražnem, slovanskem taboru — lastna njegova večina pa je kazala letos poleti in jeseni vse drugo ko koncentracijo in konsolidacijo!

Štajerske novice.

Dijaštvo in ljudsko štetje. Za števni dan je, kot znano, določen 31. december t. l. V Celju je trajno navzočega veliko vnanjega dijaštva — učenci in učenke —, ki tu študirajo srednje in ljudske šole. To dijaštvo bo pa večinoma 31. dec. odsotno, ker se bo mudilo v svojem domačem kraju na božičnih počitnicah, ki trajajo do 2. januarja. V Celju bi pravzaprav ne smeli biti šteti; doma pa skoro gotovo tudi ne bodo, ker se bode tamkaj popisovalo ob času, ko bodo zopet v Celju v šoli in se takrat nanje doma ne bo več mislilo. Lahko se torej zgodi, da tako dijaštvo ne bi bilo šteto nikjer. Da se to ne pripeti, je v interesu stvari same in se nujno priporoča, da se vse tako dijaštvo šteje v Celju kot trajno navzoče. Dijaški gospodarji in gospodinje se torej nujno naprošajo, da se po tem navodilu ravna.

Iz poštne službe. Poštno ravnateljstvo je imenovalo aspirantinjo Ljudmilo Mešiček poštne oficijantinjam za Ljutomer.

Železnica z Vranskega čez Trojano na Domžale? Ckr. železniško ministarstvo je izročilo napravo generalnega načrta za železnico Vransko-Motnik-Trojano-Domžale stavbnemu inženirju V. Lindauerju v Celju, ki bo začel v kratkem s tirsiranjem.

† **Martin Čokl.** Včeraj ob pol 7. uri zjutraj je zaprl na veke oči blagi oče, zapuscivši žalujočo udovo in deset otrok, gospod Martin Čokl, nadučitelj v p. v Spodnjih Poljčanah. Pogreb je v petek 30. tm. ob 3. uri popoldne.

Iz Celja. Slavno občinstvo opozarjamo, da se kar najštevilneje vdeležijo Silvestrovega večera, ki ga priredi celjska čitalnica v vel. dvorani Narodnega doma. Začetek bo točno ob pol 9. uri. Na vzporedu so imenitne točke: Enoželjanka »V civilu« bo jako zabavala. A nekaj posebnega pa bo varijete, za katerega se vrše že vse tehnične vaje. Od posameznosti naj omenimo zlasti tenorista Girolamo Cavallinija, subreto Maro Ivanovno iz Moskve, predvsem pa svetovnoznan ekscentrični trio Johnson, Dean in Hooc. Pričakujemo torej mnogoštevilno udeležbo.

Mesto novoletnih voščil je poslal družbi sv. Cirila in Metoda gospod profesor Fr. Mravljak 2 K.

Zahvala. Klub naprednih slovenskih akademikov v Celju izpolnjuje prijetno dolžnost, da se najlepše zahvaljuje vsem vrlim nabiralateljcem in nabiralcem III. narodne zbirke. Sijajen vpeh nabralo se je 1620 K 04 v — bodi vsakemu najlepše plačilo za trud. Obenem prosimo, da nam vse cenjene nabiralateljice in nabiralci ostanejo naklonjeni tudi v b. doče. V Celju, ob sklepu leta 1910. Milko Hrašovec tč. predsednik.

Kralj, iz katerih podpisani klub dosedaj ni prejel niti pol niti denarja so: Sv. Peter pod Sv. Gorami, Polenšak, Sv. Križ pri Slatini, Kapela, Vučja vas, Žreče, Nazarje, Jurklošter, Sv. Tomaž, St. Ilj pod Turjakom, Šmartno pri Slovenjgradcu, Šmartno v Rožni dolini, Kalobje, St. Vid pri Ptuj, Dobje, Stranice, Pišce, Sromlje, Škale, Letuš, Moškanjci, Nova Štifta, Laporje, Olimje, Frankolovo, Brezno, Pilštajn, Središče, Sv. Andraž v Slov. Goricah, Hajdin, Sv. Lorenc v Sl. Goricah, Sv. Marjeta pri Ptuj, Sv. Marko nižje Ptuj, Vurberg, Kostivnica, Dramlje, Sv. Barbara v Haložah, Ljubljana (3 pole), Petrovče, Gotovlje, Gomilsko, Rečica trg, Gornjigrad, Bočna, Sv. Francišek v Sav. dolini, Luče, Solčava, Teharje, Pragarsko, Hoče, Maribor ob Dravi, St. Ilj v Sl. Goricah, Gornja Radgona, Sv. Jurij na Ščavnici, Velika Nedelja, Makole, Studence, Slatina, Podčetrtek, Podsreda, Bizeljsko, Dobova, Kapele, Sevnica, Videm, Planina, Kozje, Rimske toplice, Zagreb, Vukovar, Lembah, Sv. Lorenc nad Mariborom, Vuzenica, Ribnica na Pohorju, Slovenjgradec, Sv. Rupert v Slov. Goricah. — Klub naprednih slovenskih akademikov v Celju.

Iz Celja. Posestniku Tomažu Tratniku je nekdo ukradel 24. tm., ko je prenočeval v gostilni Koser, denarnico z vsebino 50 K. Na njegovo ovadbo so preiskali uslužbenca, a brez uspeha. — Pred kratkim je napadel železniški delavec Ignac Lube v bližini postaje Rimske Toplice 19 letno Leopoldino Žerjav. Dekle se je energično branilo a Lubej jo je kljub temu posilil. Lubeja so zaprli. — Dne 24. tm. je napadel Janez Vodušek svojega očeta Simona Voduška v St. Jurju ob j. ž., ker mu ni hotel dati pijače. Poškodoval je nekaj pohištva in žagal, da zažge hišo. Vsled ovadbe očetove so ga zaprli.

Narodna čitalnica v Šoštanju priredi v soboto, 31. tm. Silvestrov večer z veseloigro »Srečno novo leto«, godbo, plesom in krasno alegorijo »Staro in novo leto«. Vstopnina prostovoljna. K udeležbi uljudno vabi, posebno naše zavedne sosedice, Čitalnica v Šoštanju.

Iz Dobrne se poroča: Umrl je v Kolinu na Češkem g. dr. Ferdinand Vlk, star 45 let. Bival je nekaj časa v Velenju kot zdravnik; bil je veliki prijatelj Slovencev. Prišel se je pred nekaj leti iz Češkega na Dobrno zdraviti.

Umrli je na Ptujski gori Ana Žunkovič, rojena Bombek, ki je vzgojila vse svoje otroke v narodnem duhu. Sin Davorin je ckr. major v Kremeriju in je zaveden Slovenec.

Pretep pri polnočnici. V noči od 24. na 25. tm. so se fantje z Gornjega Dupleka pri polnočnici pri Sv. Martinu stegli med seboj in streljali z revolverji drug na drugega. Leopold Žlahtič iz Žitečke vasi se je delal posebno korajžnega in je svojega soseda Matija Verliča, posestniškega sina, s samokresom v hrbet ustrelil in ga nevarno ranil. Verliča so še isto noč poslali v bolnišnico.

Od Sv. Lovrenca na Drav. polju. Na Božič ob 4. uri zjutraj je nastal požar v Župeči vasi. Zgorelo je gospodarsko poslopje krčmarja Stefana Beraniča in neka blizu stoječa koč. Kdo je zanetil, se še ni dognalo.

Prepir za mejo. Med občino Oberžem pri Središču na Štajerskem in Družbinu na Hrvatskem dela mejo Drava. V sredini Drave se nahaja z lesom poraščen otok, katerega si svojite obe selišči. Dne 17. tm. so hoteli prebivalci obeh sel sekati les na otoku ter prišli pri tem v prepir. Štajercev je bilo kakih 20; vsi so bili oboroženi s sekirami in drogovi. Napadli so Hrvate, katerih pa je bilo kakih 40, in so bili tudi dobro oboroženi. Štajerci so morali popustiti. Hrvati so stržili otok. Ko so ga zvečer ob 9. uri zapuščali, so bili trije od njih, ki so šli naprej, obstreljeni. — Bili so težko ranjeni, eden je takoj umrl. Storiteli iz Štajerskega so že pod ključem.

Obroki za vplačilo neposrednih davkov v I. četrtletju 1911. Tekom I. četrtletja 1911 se

rajo neposredni davki na Štajerskem plačati v naslednjih obrokih: I. Zemljiški, hišno-razredni in hišno-najemninski davek ter 5-odstotni davek od najemnine onih poslopij, ki so prosta hišno-najemninskega davka in sicer: 1. mesečni obrok dne 31. januarja 1911, 2. mesečni obrok dne 28. febr. 1911, 3. mesečni obrok dne 31. marca 1911. II. Občna pridobnina in pridobnina podjetij, podvrženih javnemu dajanju računov: I. četrletni obrok dne 1. januarja 1911.

Iz vsenčlilške knjižnice. Cesar je imenoval kustosa na vsenčlilški knjižnici v Gradcu, privatnega docenta dr. Janeza Peiskerja vsenčlilskim bibliotekarjem v Gradcu.

Druge slov. dežele.

Volilni imeniki za ljubljanske občinske volitve so bili včeraj dogotovljeni. Kljub temu, da je bilo delo velikansko, je bilo dokončano v sorazmerno kratkem času. Prvi razred šteje 1508, drugi 3446 in tretji 9005 volilnih upravičencev. Vseh volilcev je tedaj 13.959 — število, kakor ga dosedaj v Ljubljani niso bili vajeni.

Umrli je včeraj v Velikih Laščah na Dolenjskem Matija Hočevnar, po vsem Slovenskem dobro znana markantna oseba. Bil je zvest pristaš narodno-napredne stranke. Pokojnik je vsled nenavadno bistrega duha in neumorne delavnosti svojega treznega ravnanja pridobil tolik ugled, da je veljal za enega prvih mož na Dolenjskem. Upravljal je skoro četrto stoletja z večjo roko županske posle v Velikih Laščah. Možu, ki je vzgojil narodno rodbino in z radodarno roko podpiral, kar je moglo pospešiti napredek, bodi ohranjen častni spomin!

Ljubljanski pastor dr. Hegemann oproščen. Pred okrožnim sodiščem v Libercah se je vršila včeraj razprava proti protestantovskemu župniku dr. Otmarju Hegemannu iz Ljubljane, ki je bil obtožen, da je zasmehoval katoliške nauke in uredbe. Sodišče ga je oprostilo. Državni pravdnik je prijavil ničnostno pritožbo.

Hrvaška kolera prosta. Snočni zagrebški uradni list prinša razglas hrvaške vlade, v katerem se konstatira, da v onih krajih Hrvaške in Slavonije ki so bili v poletju kot od kolere okuženi proglašeni, ni več te bolezni. Razglasa se torej Hrvaško in Slavonijo kot kolere-prosto. Ta uradni razglas je tem večjega pomena, ker so se v zadnjem času namenoma glede kolere v teh krajih v inozemstvu širile neresnične vesti in je radi teh vesti mnogo trpel promet, trgovina in narodno gospodarstvo sploh.

Dunajski magistrat in kranjski kostanjari. Dunajski magistrat je sklenil koncesije za prodajanje pečenega kostanja dajati samo Dunajčanom. Kakor znano, so do zdaj na Dunaju pekli kostanj večinoma Dolenjci, ki so si na ta način prislužili par krajcarjev. Dunajski magistrat je s tem svojim sklepom pokazal, kako sovražen je vsemu, kar je slovanskega.

Živinski semnji v Ljubljani — prepovedani. Deželna vlada je prepovedala do nadaljnjie odredbe v Ljubljani živinske semnje, ker se je konstatirala pri nekem živinskem transportu kuga na gobcih in parkljih.

Oseba vest. Ministerijalni tajnik patentnega urada dr. Ivan Šuman je imenovan za sekcijskega svetnika.

Umrli je 26. t. m. v Podgori Žiga grof Attems, znan veleposestnik.

Deželna norišnica v Gorici bo otvorjena baje okoli srede meseca januarja 1911. Sedaj zidajo še kapelo. Prej se niso spomnili na njo; so imeli preveč opravila s — »kapelami«.

Nemški list v Gorici? Goriški Nemci nameravajo baje izdajati v Gorici svoje nemško glasilo. Ako naberejo dovolj predplačnikov, bo list izšel o Novem letu.

Naše slovenske gospodinje zahtevajo povsod Kolinsko novo kavino primes ker je to najboljši in edini slovenski izdelek. 617 14

Književnost.

Ljubljanski Zvon je dovršil letos svoj 30. letnik. Novemu uredniku se je posrečilo ne le obdržati Zvon na dosedanjivišini, temveč najti tudi nove mlade moči posebno na pesniškem polju, ki kažejo, da se nam budi vedno novi lirični talenti. Mi mislimi mi je A. Debeljak, Pastuškin in Janko Glaser. Bogato je zalagal letošnji Zvon znani nam Voj. Mole ne le s pesmimi temveč tudi z raznimi poučnimi članki, kjer nas seznanja s poljsko in laško literaturo ali pa se bavi z umetniškimi vprašanji. Glavno težišče Zvonovo pa je seve v pripovednem delu, kjer nas srečujejo stari znanci z daljšimi ali krajšimi novelami. Nekaj posebnega je Cankarjeva satira Sveti Janez v Bilj-kah. Oglasil se je tudi dr. P. Grošelj, ki nam na zanimiv način pripoveduje o prazgodovini zemlje. In tako je še več poljudno pisanih sestavkov, ki nas v prijetni obliki uvajajo v razne stroke. Poučarjati je treba, da je tudi Listek ostal vedno zanimiv in aktualen. Njegova mnogovrstna vsebina je dobro informirala o vseh dogodkih na kulturnem polju slovenskem in slovanskem. Tako je torej tudi letošnji Zvon vreden vrstnik svojih

prednikov, od spretnosti in razumnosti novega urednika pa smemo pričakovati, da ga bo dvignil vedno višje, seve pod enim in sicer glavnim pogojem, da se napredna inteligenca v polni meri zave tudi svoje dolžnosti podpirati ta svoj izborni mesečnik.

Obrambni vestnik.

Za Ciril-Metodov obrambni sklad so se nadalje oglasili p. n. gg.: 856. Železniški uradniki južne železnice (plačali 200 K); 857. Moška podr. druž. sv. Cirila in Metoda v Logatcu (plačala 200 K); 858. Ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Logatcu (plačala 200 K); 859. Mala Stanka s tovaršicami in tovariši v Mozirju; 860. Podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Lokavcu (plačala 130 K); 861. Podružnica družbe sv. Cirila in Metoda za Št. Lenart in okolico (plačala 200 K).

Ali imate naročen Slov. Branik? Vsaki rodoljubni slovenski hiši mora biti ta list, ki je zrcalo narodnega življenja Slovencev. Na leto stane le 3 K ter se naroči pri upravnistvu v Ljubljani, Tržaška cesta 33. — Istotam se tudi naročajo „Žirovnikove narodne pešmi IV. zvezek“. Slavna pevka društva, kakor tudi vse pevce pozivljamo da si te pesmi naročiti blagovolijo.

Iz sodne dvorane.

Nepoštena dekla. Dr. Bauerju v Ptuj je zginila v času od julija do oktobra vsota 10 komadov jubilejnih 10 kronskih zlatov iz nezaprte pisalne mize. Pri njem je bila v službi 23 letna Marija Petek, ki je pa 16. okt. odpovedala službo. V nekem izpraznjenem predalniku, ki ga je rabila Petek, so našli en jubilejni desetkronski zlat; zve-delo se je tudi, da je v začetku oktobra plačala pri nekem krojaču z jubilejnim zlatom. Vse to je kazalo, daje bila Petek tatica. Mariborska sodnija jo je obsodila v 3 mesečni ostri zapor s postom in v povrnitev 90 K.

Obsojen ubežnik. 43 letni posestnik Jakob Črepinko v Mostečnem, okraj Slov. Bistrica, je prišel 30. okt. v gostilni svoje sestre v Mostečnem v prepis s posestniškim sinom Ferdinandom Trisčem in ga zbedel v levo roko. Obtožen je bil radi težke telesne poškodbe, a se je odtegnil obsodbi s tem, da je ubežal v Ameriko. Mariborska sodnija ga je v njegovi odsotnosti obsodila v 6 mesečni ostri zapor s postom in trdim ležiščem vsak mesec.

v Rabljamni viničar. 65 letni viničar Jakob Majcen iz Brebrovnika v ormožkem okraju je tako grdo ravnal s svojo ženo Marijo in hčerjo Katarino, da ste morali iskati zavetja pri orožnikih. Ko je prišel orožnik k njemu, se je zoperstavljal aretaciji. Dobil je za svoje rabljamno obnašanje 4 mesece ostrega zapora s postom in trdim ležiščem.

Najnovejša brzojavna in telefonična poročila.

Delegacijsko zasedanje v Budimpešti.

Budimpešta, 29. dec. Nadvojvoda Franc Ferdinand je dospel sem zjutraj ob 7.40 in se je podal takoj v dvorni grad. Oficijelnega sprejema na željo nadvojvoda ni bilo.

Budimpešta, 29. dec. Nadvojvoda Franc Ferdinand je sprejel danes dopoldne najprej ministrskega predsednika Bienenrtha in potem min. preda. Khvena.

Afera princa Maksa z Vatikanom.

Rim, 29. dec. Vatikan je dal ustaviti izdajanje časopisa „Roma e Oriente“.

Interpelacija zaradi dijaških nemirov v Odesi.

Petrograd, 29. dec. Kadeti so vložili v ruski dumi interpelacijo zaradi dijaških nemirov v Odesi. V interpelaciji se izvaja, da so nemire povzročili takozvani akademisti, kateri so streljali na neoborožene tovariše, a jih policija ni zaprla; mestni glavar pa je sestavil o dogodkih popolnoma napako poročilo.

Po svetu.

Slovaška narodna zveza v Ameriki! Te dni je izvanredno svečano slavila slovaška narodna zveza v Ameriki 20 letnico svojega obstanka. Vse krajevne skupine so priredile slavnostna zborovanja, na katerih se je povdarjalo delovanje zveze in položaj Slovakov v Ameriki. Eno tako zborovanje se je vršilo tudi v Butlerju v Pennsylvaniji, katerega so se vdalezili zastopniki večih v Ameriki bivajočih slovanskih narodov posebno Poljakov in Srbov, rimsko-katoliški, grško-katoliški in pravoslavni duhovniki itd. Govornik dr. Ivan Kulčicki, zdravnik v Butlerju je povdarjal, da imajo Slovaki v Ameriki kulturno hegemonijo med drugimi ameriškimi Slovani. Predlagal je nadalje, da ustanovi narodni sklad za podporo slovaških dijakov, da dosežejo Slovaki večje število inteligenice, katero bi zelo potrebovali.

Pravoslavni samostani na „Sveti gori“. Na gori Athos obstoji že nekaj desetletij tudi kolonija pravoslavnih menihov. Nahajajo se tam: dva grška, en srbski, bolgarski, ruski in rumunski samostan, ki so se dosedaj upravljali nalik državi v državi. Sedaj je turška vlada izdala naredbo, vsled katerih bo smatrala menihe za turške državljanke, ki bodo vsled tega tudi obvezani državi plačevati davke.

Beethovnova „Kreuzerjeva sonata“ prepovedana seveda na Ruskem. Neki policijski mojster je prepovedal koncertno proizvajanje Beethovne „Kreuzerjeve sonate“ z opombo: „Tolstoja ne dovolim“. Prirediteljem koncerta se je ta motivacija zdela tako smešna, da so vendar proizvajali sonato. A posledice so se kmalu pokazale. Guverner je poklical načelnika dotičnega glasbenega društva in mu grozil z razpustom društva. Ko je načelnik pojasnil guvernerju, da se ne gre za Tolstojevo delo, ampak za Beethovenov glasbeni proizvod, je guverner odgovoril: „Beethovna ne pozna nikdo, Tolstoja pozna cela Rusija“.

Kot nasledniki škofa Nakiča se imenujejo provincial bosenskih frančiškanov o. Alojzij Mišić, frančiškanski definitor v Rimu Lulić in pomožni sarajevski škof dr. I. Šarić.

Nesreča v Ljubnem. Dne 24. tm. popoldne, ko so se izplačevali delavci pri vodovodu v Ljubnem, prodajal je Franc Pavlin svoj samokres nekemu delavcu, ki pa še nikdar imel orožja v rokah. Pavlin mu je nabasal svoj samokres, da bi ga preizkusila, kako strelja. Pri tem pa sta sadela kakih 30 korakov oddaljenega Janeza Pra-protnika v desno stran vratu. — Ponesrečenega dečka so pripeljali težko ranjenega v deželno bolnico.

Vojaška uprava kupi po trgovskih naznaceh za Gradec 2059 q rži; za Maribor 2520 q pšenice, 12.350 q rži in 4140 q ovsa; za Celje 100 q ovsa; za Celovec 2650 q rži; za Beljak 1650 q rži. Tozadevna razprava se vrši 4. januarja 1911 pri c. in kr. intendanci 3. kora v Gradcu. Kolekovanje prodajne ponudbe se morajo vložiti najdalje do devetih omenjenega dne pri intendanci 3. kora. Nakupne avize in naznace se dobe tudi pri vojaških oskrbovalnicah v Gradcu, Mariboru, Celovcu, Ljubljani, Gorici, Trstu in Pulju.

Srbska vlada in dunajski list „Die Zeit“. Dunajski list „Die Zeit“ je imel svoječasno v Belgradu za svojega dopisnika Izidorja Steinhartda, ki je Srbijo blatil na najpogostejši način. Srbska vlada je bila končno primorana Steinhartda izgnati iz Srbije. Steinhartd se je nato preselil v Zemun, kjer je nadaljeval gonjo proti Srbiji. Srbska vlada je nato listu „Die Zeit“ odtegnila poštni debit. V zadnjem času pa je „Die Zeit“ spremenila svoje stališče nasproti Srbiji ter si tudi preskrbela drugega dopisnika, ki piše dokaj pošteno o dogodkih v Srbiji. Z ozirom na to je srbska vlada, kakor čitamo v „Tribuni“, zopet dovolila poštni debit listu „Die Zeit“.

Oproščena morilka moža. Korespondenca „Glo-bus“ poroča iz Zagreba: Včeraj se je vršila pred zagrebškim kazenskim sodiščem obravnava proti Elizabeti Magenheimer, ki je neko noč v Zagrebu ubila s sekiro svojega moža, ki je bil trgovec v Zagrebu. Simpatije vsega ljudstva in vseh porotnikov so bile že z vsega početka na strani obtoženke, za katero se je po Zagrebu nabralo že nekaj denarja. Zastopnik Magenheimerove je v zagovoru povdarjal, da je ubiti soprog spolno občeval s svojo pastorko in da ga je Magenheimerova ubila s sekiro ravno v trenotku, ko je hotel še drugo njeno hčer posiliti. Ravnila je torej pod vtiskom nepremagljive sile. Sodni dvor je obtoženko oprostil, na kar je občinstvo priredilo obtoženki in sodnemu dvoru ovacije.

Imenovanja novih kardinalov. V vatikanskih krogih menijo, da bodo na bodočem konsistoriju, ki se bo vršil bržkone meseca januarja ali februarja 1911, imenovani novi kardinali med njimi tudi papeški nuncij na Dunaju mons. Granito di Belmonte.

Pozor trgovci!

Najcenejši

reklamni koledarji

s torbico ali brez, z ogledalom
s tiskom in blokom, kakor tudi

novoletne razglednice

več vrst svilnati papir, cvetje,
perje in žica za cvetlice, okraski
za božično drevo, jaslice itd., po
najnižjih en gros cenah se dobi v

Zvezni trgovini v Celju.

LISTEK.

Tast Kondelik in zet Vejvara.

43

Češki spisal Ignát Herrmann. — Poslovenil Stanko Svetina.

Najhuje pa je bilo mojstru Kondeliku, ko se je začela gonja za poletnim stanovanjem. Tu bi bil najbolj potreboval Vejvarovega sveta in njegove pomoči, razdelil bi se z njim za nenavadno, težko dolžnost, zaupal bi mu polovico Češkega kraljevstva za strateško preiskavanje, ali še bolje, vzel bi ga seboj na pot kot generalnega adjutanta. S štirimi očmi gleda človek na stvari veliko bolje kakor samo z dvema. Toda sedaj ni smel omeniti da ga nosi vrag trikrat ali štirikrat na dan po vsem peklu, da obeduje na tej ali oni postaji, da maže s kruhom mrzle omake in da namesto popoldanskega spanca razbija glavo ob trdih kotih vozov tretjega razreda ali ob žeblih v tesnih, predpotopnih koših izvoščkov. In gospa Kondelkova je neprestano kakor zapečatená!

No, slednjič se je zvalila z njega teža dolgega molka. To se je zgodilo onega dne, ko je ženo obvestil, da je našel stanovanje v črnokostelskih gozdovih.

»Tako, stari, sedaj povemo to Vejvarovima«, je spregovorila gospa slavnostno, kakor da bi ga odvezala od smrtné prisége.

Toda mojster Kondelik je ostal po teh besedah popolnoma malomaren. Bil je utrujen, brez moči. Niti brigal se ni več za to. Zdelo se mu je, da je vsa njegova prožnost, telesna in duševna, raztegnjena kakor gumi starih šlap. Sedaj ne potrebuje več Vejvarove pomoči in sočutja. Čemu, ko se je že tako utrudil?

In ko je slednjič vendar Vejvari povedal, kar je vedel, je to zvenelo čisto drugače, kakor bi zvenelo prvega dne.

»Ali veste, Vejvara, da nam naša mati odide iz Prage?«

Rekel je to tako tjavendan, tako malomarno, brez povdarka sveže in tople novice.

»Za božjo voljo, mamica?« je vprašal Vejvara začuden.

»Kaj pa se je zgodilo?«

»I, ne vem, kaj ji je prišlo na misel. Na letovišče pojde...«

»Na letovišče?« se je čudil Vejvara. »Mamica...?«

Pogledal je tasta z odprtimi usti in je vprašal dalje:

»V svojem sedanjem položaju —?«

Toda takoj se je vstavil, kakor bi čutil, da je spregovoril neprevidno besedo.

»Da, da«, je pritrdil oče Kondelik. »Dragi Vejvara, žensk vi ne poznate, tudi če niso v položaju — kaj šele, če so. Pravim, da pojde. In takoj po svetem Janezu. Jaz sam ne vem, kam bi se djal.«

Vejvara ga je še vedno gledal, počasi je zopet odprl usta in vprašal:

»Ali že veste, kam pojde, dragi gospod?«

»Kaj da ne bi vedel«, je odgovoril mojster trpko, saj sem to sam obelal. K Črnemu Kostelcu. — Obe pojdeta. Teta Katinka z njo...«

Sedaj je nesel Vejvara domov novico. Ko je s Pepico povečerjal, je začel ravno tako kakor njegov tast:

»Ali že veš, Pepica, da gre mamica na letovišče? Obe gresta, teta Katinka z njo. Že po svetem Janezu. Nekam k Črnemu Kostelcu, oče je sam našel stanovanje. To se je baje navozil!«

Pepica je uprla lakti ob mizo, brado v dlani, pogledala je Vejvaro, kakor bi mu hotela z obraza brati, kar še ni povedal ali kar še sam ni vedel, in mi rekla ničesar. Toda ko so njena usta molčala, je delovala tem pridneje njena glavica. Razum svojih rjavih oči je imela še druge, one notranje ženske oči, ki vidijo, kar je nevidnega, ki vidijo skozi zid, ki znajo gledati okoli ogla in ki predro železna vrata. Pepica je mislila, mislila — in se je domislila. Česa pa naj se žena ne domisli?

In po tej čudni logiki, ki vlada samo žensko dušo, je prišla Pepica do čisto pravega zaključka.

Mamica na letovišče? Ne, ne, tega si ni ona sama izmislila. Tu je deloval še nekdo drug. Kdo drugi kot teta Katinka — saj pojde tudi proč. Aha! Oče je iskal stanovanje? Navozil se je? Torej vse to ni bilo urejeno v enem dnevu. Kolikor pozna Pepica očeta, je trajalo to precej dolgo. Ah, sedaj se je Pepica spomnila! Obiskala je večkrat mamico popolnoma nepričakovano in jo je dobila bodisi pri škrinji za perilo ali pri omari za obleko, kjer je nekaj ravnala ali izbirala, in mamica je vselej nehala, zaprla škrinjo ali omaro in je bila kakor v zadregi. Aha! Včasih je bila pri tem tudi teta Katinka, potem pa sta obe umolknila — kakor ne bi znali govoriti. A nji, Pepici, ni nihče ničesar povedal! (Pepica si je tole v duhu podčrtala). Nihče, niti oče, ki navadno ni bil zaklenjena škrinja skrynosti. Glej, glej! Pepica je že trdno držala za nit in je šla po nji dalje. Kaj vse to pomeni? Mamica beži pred njo!

V tem trenutku se je Pepici zazdelo, da bi morala začeti jokati. Predvsem zato, ker so lastni starši tako neodkritosrčni in so skrivali pred njo, kar bi slednjič morala zvedeti, pred njo, pred hčerjo! In drugič, ker mamica beži. Toda k sreči je ta jok še nekaj časa zadržala. Zakaj v tem trenutku je razumela, zakaj mamica beži, in ukazala je očem, da naj ostanejo suhe.

Vejvara je medtem nestrpno čakal, kaj poreče Pepica k tej zanimivi novici. Toda ker je neprehoma molčala, je spregovoril slednjič sam:

»Kaj praviš k temu, Pepica?«

Pepica je sedaj dvignila brado iz dlani, prekrižala je roke čez prsa, nagnila se na naslonjač in je odgovorila:

»Fran, jaz pojdem tudi na letovišče. Ako gre mamica — jaz tudi ne ostanem v Pragi.«

Sedaj je Vejvara izbuljil oči.

To niso bile poslednje Pepičine besede in tudi Vejvara ni poslednjikrat izbuljil oči. Može, kakor je znano, pogosto izbuljijo oči zaradi mnenj svojih družic. Morda se je tudi Vejvari onega večera to še parkrat pripetilo.

Posledica razgovora mladih zakonskih Vejvarovih se lahko pove na kratko. Ko se je na svetega Janeza večer sešla cela rodbina pri skupni večerji v slovo matere Kondelikove in tete Katinke, je bil mojster zelo slabo razporejen. Počasi pa je postal boljše volje in slednjič, ko je premišljal o mnogih zaprekah, ki bodo nastale za nepriznati drage gospe, je rekel, kakor bi se sam tolažil:

»No, otroci, kar se tiče kuhe, že vem, kako si bom pomagal. Ne, Katinki ne zaupam; pri najboljši volji bi mi lahko pokazila želodec. K vama bom hodil, Vejvara in Pepica, na obed in večerjo. To se razume, da vama za to plačam, da mi ne bi očitala, da se zastoj pri vas pasem...«

»To je lepo, oče«, je odgovorila Pepica. »Potem bo moral kuhati Vejvara. Jaz pojdem namreč tudi na letovišče...«

Tega večera o tem odgovoru je izbuljil oči zopet oče Kondelik, najbolj izmed vseh.

»Jezus Marija, ljudje!« je zaklical žalostno. »Kaj pa vas je prišlo? Saj ostanem potem tu kakor Robinson!«

Vejvara je pogledal tasta tako pomenljivo, kakor bi hotel reči: »Saj jaz tudi, oče!« Toda ni upal si povedati tega z besedami. Pepica ga je imela v tem trenutku na muhi.

XXVII. Gredo.

Desetkrat — dvajsetkrat je ponovila gospa Kondelikova v poslednjih dnevih soprogu: »Ne, stari, tebi se ni treba peljati z menoj, saj nisem otrok in tudi neizkušena gospodična ne, in z menoj gre Katinka, poveš nama samo, kaj in kako, saj bova našli sami...«

Toda mojster se ni dal pregovoriti.

»Ne, punc, prvič gresta v svet, da se tako izarim, in vrag ve, kaj bi se lahko zgodilo. Pojdeni z vama, drugače ne bi imel tu miru. Delo mi ne uide. Sicer pa vse uredim, in če sem že toliko časa zapravil, tudi za en dan ne bo hudo. Zjutraj pojdemo in zvečer se zopet vrnem.«

Pri tem je tudi ostalo in gospa Kondelikova se ni nič več branila. Storila je vse, kar je mogla storiti, da se ji ne bi v kakem slučaju očitalo, da je soproga silila. Naj se mu pripeti med vožnjo ali pri povratku karkoli, mojster ne sme niti z besedico zarežati. »Saj sem pravila, da ostani doma«, mu lahko pove s povdarkom. Bila je dosledna v politiki vseh gospa in drugače je bila torej še vesela, da pojde Kondelik z njima. Zakaj kar je res, je res, z možem se čisto drugače potuje.

Odhod gospe Kondelikove se je zdel kakor mai dopust. Teta Katinka, da ne bi zaspala ali zamudila, je spala poslednjo noč pred odhodom pri Kondelikovih, potem ko je svoje stanovanje skrbno zaklenila. Kanarčka je prenesla h Kondelikovim in je zelo podrobno povedala Katinki, kdaj mu mora dati vode, kdaj v vodo žebliček, da bi kanarček dobro prebavljal, kdaj mu nasuti novega semena, vtakniti med žice košček svežega sladkorja itd.

K prtliagi gospe Kondelikove je prišla tudi prtliaga Katinkina, vse koše in zavitke so zanesli v kuhinjo, da se je zdelo tam, kakor v kolodvorskem skladišču. Katinka je morala delati čudovite proste vaje, ako je hotela priti iz enega kofa do drugega. Ako bi se ji le sanjalo, kaj je to turistika, pri teh svojih skokih in plezanju bi jo šele dobro spoznala.

Zjutraj so vstali pri Kondelikovih ob petih, Katinka je mlela kavo, dala jo v lonec in je že točila prve solze nad odhodom svoje gospodarice. In ker se vsled naglice niti umila ni, je požirala te solze z marsikako primesjo, ki so jo z lica splahnile.

Mojstru Kondeliku se je zdelo, da ne bi nikoli v življenju tako rad poležal še eno uro, kakor danes, da je ne bi nikoli tako potreboval. Toda ni mogel pomagati; ob šestih je tudi moral izpod odeje. Zakaj že celo uro je smukala gospa Kondelikova po sobah, tuptam je prišla tudi v spalnico s skrbnim izrazom na obrazu, in ko je mojster Kondelik odprl že desetič prebujen iz spanca neprevidno oči, mu je vselej gospa ponovila:

»Jaz te ne bi budila, stari, veruj mi, rada bi te pustila v postelji. Toda vlak ne čaka — da nam bi še morda ušel, za božjo voljo! Vidiš, to imaš od tega, ker si nisi dal dopovedati in hočeš na vsak način z nami...«

Mojster ni odgovoril in je vstal. Prej iz stop kakor iz postelje. Noge je imel kakor otrple, roke so se mu tresle, hrbet je imel kakor pohojen. Jezus Marija, samo da ne bi bilo sedaj »houserja!« Počasi je prišaral k umivalniku, prav previdno se je sklonil nad skledo in se je začel umivati s hladno vodo. Samo da se zravna, ko se umije!

Teta Katinka se je naspala v obednici na divanu in je bila v tem trenutku prej podobna vozlu zmečkanega perila in obleke nego živemu bitju. Pri nji je vedno zelo dolgo trpelo, predno je šla k podobni Matere božje in danes se tem bolj dolgo, ker ni

bila doma. Mojster Kondelik se je umil, odprl vrata, da bi prinesel namarnice, ki jih je včeraj v obednici odpel. Toda ko je zapazil teto Katinko pred zrcalom, je takoj zopet zaprl in se je za vrati nehote pokržižal. Saj je videl svojo Beti tudi v spodnji obleki — kaj da je ne bi videl — toda teta Katinka je stala tu kakor prikazen. Takega spodnjega krila z vijolčastimi progami, s širokimi traki vsaj šestkrat okoli pasu, takele nočne srajce, nerodno zapete, takih copat na nogah — no sploh: kaj takega še ni nikdar videl, kar pomni. V drugem slučaju bi bil povedal kak rogat dovtip o ženski instalaciji, toda sedaj se mu ni zljubilo zblijati šal.

No, čez pol ure pozneje je bila teta Katinka popolnoma drugače, gospa Kondelikova pa je bila sploh pripravljena za odhod. Imela je tudi že malo popotno torbico čez ramo. Katinka je prinesla kavo, ki je napolnila sobo s prijetnim duhom. Ob tri četrti na sedem so se odprla vrata in prišla sta Vejvara. Nista mogla strpeti, da ne bi mamice in tete spremila do kolodvora in Pepica je bila vsa mehka. Samo še joka je bilo treba.

»Otroka, mi smo komplet, kakor vidita«, je pozdravil hčer in zeta mojster Kondelik. »Čez četrt ure pojdemo na kolodvor.«

Gospa Kondelikova je posrkala poslednjo kapljico kave, nataknila je rokavice, prišla dežnik in solnčnik, ki sta bila zvezana, zaklenila je vse omare in dala ključke Pepici, ki naj bi jih obdržala pri sebi, dokler se ne povrne oče, smuknila je hitro v spalnico, kjer je napravila po prostoru tri križe v smeri k soprogi postelji, obrisala je oči, globoko vzdihnila, vrnila se v obednico, zbrala ves svoj pogum in je rekla odločno:

»Sedaj lahko gremo. Katinka in hišnik pone-seta doli prtliago.«

Gospa Kondelikova je čutila, da mora hitro oditi; če bi se dolgo obirala, potem podleže. Šele sedaj, ko je bila ura, ko odhaja od svojega doma za dolge tedne, morda za cele tri mesece, se je je polastila velika tesnoba. V tem trenutku jo je ohrabrila zavest in misel, da gre z njo Kondelik do onega kraja, drugače ne bi vedela, kako naj se od njega odtrga. Bilo ji je že, kakor bi iz globočine duše poskakovalo nekaj dušičnega skoro do jabolka v vratu.

Da se ne bi udala silnemu ginjenju ob ločitvi z domom, je dajala poslednje nauke Katinki. Tikalo se je domače oskrbe v dobi njene nepriznati.

Zadnjikrat se je ozrla po sobi in je šla iz obednice v kuhinjo.

»Katinka, dobro si zapomnite, kar sem vam že prej tako natančno povedala. Ko ostanete tu brez mene, bodite zelo oprezna.«

»Milostljiva gospa, naj le bodo brez vse — je zaihtela Katinka.«

»Vem, punca, da se na vas lahko zanesem. Zatorej ne pozabite: Kadarkoli gospod odide, vselej za njim zaprite. Ako pride kdo, pogledajte prej skozi okence, kdo je, predno odprete. In vprašajte za vrati, kaj hoče. Nobenega tujega človeka ne pustite v stanovanje, da, niti v kuhinjo — rajši govorite z njim med vrati. Nikomur ne pravite, da sem šla proč in da se dolgo časa ne povrnem. In ne pravite, da je šel gospod proč in da se vrne šele opoldne ali zvečer. Nepošteni ljudje znajo uporabiti vsako priložnost. Takoj pride, takoj, recite rajši, da bo vsak spoznal, da niste nikdar dolgo sama doma. Pa zopet, da ne boste koga pustili čakati, da se gospod vrne, da tu ne sede. To ne, Katinka, ubil bi vas lahko...«

»Jezus, Marija, milostljiva gospa!« je ihtela Katinka.

»No, ne bojte se, Katinka, nič se vam ne bo zgodilo«, jo je mirila zopet gospa Kondelikova, »to samo tako pravim. Posebno zvečer hitro vse pojejte in nikjer ne ostajajte. Ako kdo pride zvečer ta gotovo noče nič dobrega, in če se bo tikalo slikanja, to boste že spoznali. Ampak tako, če bi prišel kak postopač — takoj primite burkije, ne, rajši mokro cunj, s katero se umivajo tla, tega se vsak boji. Gospoda ne smete pustiti, da bi spal čez določeno uro, in če bi mu bilo slabo — česar naj ga Bog obvarje — takoj tecite k mladi gospej, ako bo še doma. Sploh, Katinka, vse vam izročam, Bog vas obvaruj, pišite mi tudi, jaz vam bom pisala vsak teden...«

»Tak Beti!« se je oglasil s hodnika mojster Kondelik.

»Bodite — tu — zbogom«, je končala gospa pretrgano, in Katinka se je spustila na kolena, brada se ji je tresla, in poljubljala je gospodarici obe roki.

Hišnik je že bil tu, vzel koše in drugo prtliago, rodbina je hitela po stopnicah, čez nekaj časa sta drdrala dva vozova proti Štefanovi ulici.

Na peronu so zvonili drugič, ko je mojster pristopil k Vejvari in mu je rekel z hripavim glasom:

»Fran, zvečer bom zopet doma, takole ob devetih. Ako ne bi kam šla, vi in Pepica, pridita k nam, da ne bom sam kakor v rakvi.«

»Prideva, oče, prideva«, je zagotavljala Pepica in je brisala nos, ki je plakal z očmi kakor za stavo.

»Mati, poslovi se, da zlezemo v voz«, je spodbudil mojster ženo.

Mati in hči sta si padli na prsi, objeli sta se, poljubljali in v tem trenutku je bilo obema jasno, da si nista mnogo, mnogo povedali, da je marsikaj ena drugi zamolčala. Toda vratar je zvonil tretjič — vsi trije popotniki so hiteli v voz. Pihanje, pisk, drdranje, v oknu voza sta se pojavila objokana obraza gospe Kondelikove in Katinke, za njimi tu-

robno obličje gospoda Kondelika — in čez nekaj sekund je hitel vsak kakor veter proti Žižkovu.

Jutro je bilo zelo hladno, Pepica se je privila k Vejvari in je gledala za vlakom, dokler ni zginil.

»Vejvara«, je zašepetala sedaj in se je še vedno solzila, »taka ločitev je žalostna stvar...«

»Da, da, Pepica«, je pritrdil Vejvara zamolklo. »Meni se vedno zdi, kakor bi šla mamica v prognanstvo.«

»Saj ji ni bilo treba iti«, je vzkliknila naglo Pepica v novem potoku solz. »Tole, kar se je zgodilo pri nas, se ni zgodilo v drugih rodbinah niti prvič niti zadnjič. Kaj pa nas brigajo ljudje...!«

Vejvara je privil Pepico tesneje k sebi in mлада zakonska sta se vračala skozi prazno čakalnico k svojim vsakdanjim dolžnostim. Pepica je spremljala Vejvaro do mestne hiše, potem pa je šla na trg, da kupi kaj dobrega očetu za večerjo.

XXVIII. Kak čaj je skuhal Vejvara.

Bilo je v polovici hladnega in deževnega junija, v soboto zvečer. Mojster Kondelik je sedel doma, v obednici, in je imel gosta. Zeta Vejvara.

Prišel je danes brez Pepice. Vejvarov predstojnik, magistratni svetnik gospod Vonasek je imel abonement na drugem balkonu in včasih je ponudil vstopnico Vejvari. To se je zgodilo tudi danes po dolgem času, in Vejvara je poslal tja Pepico, kakor vselej. Sam se še ni upal predplačati, čeprav je ljubil gledališče in čeprav je Pepica rada vanj hodila. Prvič še ni imel skušnje, koliko da bo stalo vse življenje do novega leta, drugič pa se je tudi bal igrati tako hitro »bastanta«. Zakaj če bi si vzel že kot koncipist abonement v gledališču, kaj bo pa delal šele potem, ko ga napravijo za tajnika in navsezadnje celo za svetnika? Zapiti kje v gostilni desetak ali ga izgubiti pri kartah, to bi šlo. To je tajen greh in malokdo se briga zanj. Toda če poseda gotove dni v gledališču, ali če pride celo v gledališčni koledar, to je preveč očitna, izzivajoča potrata.

Tretjič pa, kadar je Pepica od daleč namignila, da je le po hoditi v gledališče, da bi ona rada hodila pogosto v gledališče — je Vejvara zopet previdno dokazoval, da ne bi delalo to sicer nikakih težkoč, toda ko pride maliček na svet, bi bilo težko mladi mamici hoditi tja. Da, pozneje, ko oni maliček malo zraste, potem morda. »Da, ko zraste!« je zagodnjala Pepica nejevoljna. »Potem pa pride zopet drugi...«

Ker ni mogel Vejvara povedati gotovo, da ne pride, ker je bilo res težko prerokovati bodočnost in se pogajati z usodo, je rajši molčal.

Danes je šla Pepica tem rajši, ker je bila za sedaj to njena zadnja predstava. Pojutrajšnjem namreč pojde tudi ona sama na kmete.

Oba moža sta sedela pri mizi, ki se jima zdela neznansko velika, ker sta bila sama in sta večerjala salame. Besede so šle nerade iz ust. Mojster Kondelik je sploh zgubil svojo nekdanjo zgovornost in na Vejvaro je padala teža bodoče osamelosti.

Mojster je pojedel, odrinil krožnik, obrisal si usta in precej pošteno potegnil iz vrčka. Potem je pogledal Vejvaro, ki je jedel zadnji kos in je rekel:

»Sedaj ti bodo tudi mrzla jedila dobra, Fran, ko odide topla kuhinja, kaj?«

»O, oče«, je odgovoril Vejvara, »to bi bila najmanjša stvar. Saj sem živel dolgo let tako, ko sem bil samec.«

Mojster se je ozrl na svetiljko.

»Poglej, Fran«, je rekel ves žalosten sam nad seboj, »štiri tedne že živim takole, kakor na rešilni postaji...«

»Čas poteka, oče, zelo poteka.«

»Poteka, Fran«, je prikimal mojster z glavo, »in vendar se mi zdi, da trpi to že neizrečeno dolgo. Pomisli, da se nisva dvajset let ločila z materjo več kot za dva dni!«

»Še vedeli ne boste, kdaj bo vse minilo in mamica bo tu«, je menil Vejvara, da ne bi tast postal preveč žalosten. »Sicer pa niste sami; pojutrašnjem odpeljem Pepico, vrnem se in bom tudi cel mesec zapuščen. Jaz dobim dopust šele dvajsetega julija.«

»Ti si mlajši, Fran«, je ugovarjal mojster, »in se lažje privadiš. Toda jaz še nisem nikdar na to pomislil. Da se vozijo prezidenti na letovišče in svetniki in tovarnarji in bogati židje, to sem vedel — in bil sem vesel, da smo lahko slikali. Toda mi!«

»To je le slučaj, oče«, je odvrnil Vejvara, da je sploh kaj rekel.

»To je preklet slučaj!« je zamrmral mojster in je umolknil. Čez nekaj časa se je sklonil čez mizo in je rekel polglasno:

»In vse je tu živo, Vejvara.«

Vejvara je pogledal tasta vprašujoče. Ni ga razumel. Mojster se je primaknil s stolom bližje k Vejvari in mu je začel praviti z zamolklim glasom, kakor bi se bal, da koga ne zbudi:

»Veš, Fran, ako sedim včasih tu zvečer sam, medtem ko gre Katinka po večerjo ali pa kontrolira ognjegasco, ko gre k nauku, in ležem za nekaj časa, takrat je celo stanovanje polno duš. — Sedim, sedim tukajle pri mizi in naenkrat prask! — ti počni v kuhinji, kakor bi na vrata udaril. Zagrabim, kjer kaj leži, hitim v kuhinjo — nikogar ni tam, tiho. Zopet sedem, toda kakor na trnje, in čez nekaj časa zopet prask — zopet v spalnici, kakor bi naenkrat zaškripala tam postelja. Zgrabim luč, letim tja, posvetim v vse kote, pogledam pod posteljo, razume se, nikjer nič. In ko sem z

vsem gotov in napravim dva koraka — prask! — Zopet nekje zadaj v sobi. Pomoči ležim, ne morem takoj zaspati in naenkrat začne pokati za vrati na desno, za vrati na levo, v kotu pri oknu — izbuljim oči, gledam v temo, potim se, da sem ves moker in čakam, da se odpro vrata in da se prikaže kak razbojnik...«

»Toda oče«, je rekel Vejvara, »to so tla in pohištvo.«

»Hudiča, pa ne pohištvo!« je zaklical mojster. »Pohištvo imamo že dvajset let, dosti časa je imelo, da je popokalo, in tla so stara kakor hiša. Zakaj pa prej nisem ničesar slišal, ko je bila mati doma? He?«

»Niste se za to brigali, oče«, je pojasnjeval Vejvara. »Vedno vse poka, pri nas tudi. Ako je vlažno, škriplje, in ko se les suši, pa poka.«

»Torej pojdi in poglej, kje je kaj počenega«, je stegnil mojster roko. »Dragi moj, meni se zdi, kakor bi tu nekdo hodil in pokal z bičem po omarah in lomil na njih okraske. No, če ne bi imel Katinke v kuhinji, ne bi spal niti eno noč. Samo da bi že prišla mati nazaj!«

Vejvara je molčal. Čim bolj bi tasta prepričeval o naravnem vzroku strašljivega pokanja, tem bolj bi se mojster skliceval na svoje spiritistično mnenje. In razun tega je Vejvara slutil, da mu njegovo stanovanje kmalu tudi tako oživi. Res je, ve, kaj je vse to, toda prijetno tudi ni.

Čas je potekal, Vejvara je zdajpazdaj pogledal na žepno uro.

»Kam pa še hočeš iti, Fran?« ga je vprašal mojster, ki je zapazil Vejvaro pri tem.

»Pred gledališče, po Pepico, oče. Sama ne more domov.«

»Kaj domov!« je zaklical Kondelik. »Menda mi vendar ne boš sedaj ušel. Časa imaš dosti, jutri je nedelja, lahko se boš naspal. Pripeljal boš Pepico iz gledališča k nam. Ali še bolje bo, ako sploh ostaneš tu.«

»In Pepica?« je ugovarjal Vejvara. »Kaj pa Pepica?«

»Po Pepico pojde Katinka — tako imam vsaj vas gotovo.«

Čez četrtr ure je šla Katinka k gledališču, ki ji je bil Vejvara zelo podrobno pojasnil, h katerim vratom se mora postaviti, da ne bi mlade gospe izgrešila. Mojster Kondelik je Katinki tudi naročil, da bi spotoma kupila večerjo za Pepico.

Toda komaj je Katinka izginila, se je vdaril mojster po čelu.

»Tristo vragov! Da mi ni prišlo prej na misel! Lahko bi bila poslala po kako porcijo k Pokornemu, po kaj svežega, potem pa bi Katinka ogrela, da bi imela Pepica toplo večerjo. Prav vražje mrzlo je — ta junij se je pokazil. In ravno v tem najlepšem času je morala iti naša mati. Revica!«

Vejvari se je sicer mamica smilila, toda povedal je, da bo Pepica zadovoljna s salamami in s šunko, da ima rada to. Toda mojster se je še vedno jezil.

»Nič mi ne pride na misel, sedaj je že prepozno! In vam tudi ne, Vejvara! Ko bi imela vsaj nekaj časa zanj. Toda Katinka je tam — kdo bi to znašal vkup!«

S to mislijo, da bi nekaj moralo biti, je mojster Kondelik oživel. Hodil je od kota do kota, kakor bi iskal včerajšnji dan, šel je iz sobe v kuhinjo, jemal v roko najbolj nepripravne stvari in jih je položil nazaj, ker ni vedel z njimi kaj in kako. In pri tem je mrmral:

»Človek se dosti najezi s temi ženskami, to je res, toda če jih vrag odnese, jih povsod zopet manjka. Vsaj malo čaja...«

»Oče, če se ne gre za nič drugega«, se je oglašil Vejvara, in če imate doma čaj in rum ali kaj — to bode takoj. Bože, jaz sem skuhal čaja, ko sem bil še sam! V lončku.«

»Vem, Vejvara«, je rekel mojster Kondelik, — »pogostili ste z njim gospo Mukšnablovo in gosposdično Loti, kaj ne?«

»Ampak, oče!« se je branil Vejvara.

»No, le molčite, vi kujon. Mati vas ne sliši in Pepica tudi ne. Toda kako bo s čajem, to ne vem. Preslico imamo gotovo, česen tudi.«

»Kaj pa samovar, oče?« je vprašal Vejvara.

»Seveda ga imamo!« je rekel mojster. »Mati si je pri njem prežgala precej predpasnikov.«

Čez nekaj časa sta srečno iztaknila škatljico s čajem, samovar, špirit, rum, sladkor.

»Kaj sem rekel?« se je smejal mojster. »Samo poiskati je treba. Navadno človek ne najde ničesar, ko grečo ženske proč — in čudim se le, da ni mati vsega tega odnesla s seboj. Sedaj pa kuhajte.«

Vejvara je slekel suknjo in se je poprijel dela. Nalil je mrzle vode, zažgal pod samovarom špirit in je odmeril čaj.

»Dobro pogledajte, Vejvara, da ne bi bilo to Davidov »té« ali melisa. Ali nageljnovke žebice — Jezus, Marija!«

Toda to je bil čaj, o tem se ni moglo dvomiti.

»Še kak lonček, oče, toda precej velik, da bi bilo za vse.«

Mojster je bil že pri kredenci in je prinesel v kuhinjo porcelanast lonec.

»Kakor da nimamo, pogledajte! Posoda, velika kakor hiša. In spominska. Iz materine bale. Da ne boste kaj razbili!«

Vejvara se je trudil v kuhinji, pri mizi, tast je hodil okoli njega. Vsa tesnoba je zbežala, oba sta bila nekako vesela te moške kuhe. Samo špirit je

Vejvara nalil premalo, voda se je segrela. Nalil ga je torej drugič, toda sedaj zopet toliko, da je gorel še s polnim plamenom, ko je voda že vrela in se razlivala čez rob v špirit, da je plamen visoko švigal. Oba sta se precej časa trudila, predno sta kositerno posodo spravila doli. Tudi malo opekla sta se pri tem.

»Ako si mora še kdo prste opeči, Vejvara, bi mi bilo vendar ljubše, da bi bili samo vaši. Odvabili ste se že nekako«, se je jezil mojster.

»Kam pa s čajem?« je vprašal mojster in je prijel skledico, kamor je dal Vejvara gotovo mero čaja.

»V lonec. Jaz ga bom sparil.«

Komaj je izgovoril, je bil že čaj v loncu in Vejvara je zlił za njim vodo.

»Da bi le bila Pepica sedaj že tu«, je rekel zadovoljno. »Ravno o pravem času bi prišla. Medtem pristavim svežo vodo za drugič. To bo boljši čaj nego prvi.«

»Kuhajte, Vejvara, kuhajte«, ga je spodbujal mojster. »Danes se bomo obližnili. Sedaj vam nekaj povem: doma imam škatljico sardin — to bo fino k temu, kaj?«

Na hodniku so se zaslišali koraki, vrata so se odprla in tu je bila Pepica, vsa zasopla in rdeča od hitre hoje. Za njo Katinka z zavitkom šunke.

»Počakaj, punca!« jo je podravil oče. Kuhava ti čaj. Tega nisi pričakovala, kaj? — Hitro, Katinka, kozarce. In kruha in surovega masla za gospo Pepico, tako, in sedaj prinesi oni kositerni krožnik. — To gledaš, Pepica, kako se obračava, kaj! Škoda, da naju mati ne vidi!«

Čez par minut so sedeli vsi trije v obednici, na mizi se je kadilo iz lonca. Pepica je dala v kozarce sladkor in žličico, da ne bi počili. Pri tem pa je vedno prigrizovala šunko in kruh s surovim maslom in sardine, in se je smehljala kakor otrok.

»Hvala Bogu, jaz sem imela toliko skrbi, kaj bo Vejvara tu brez mene počel — toda vidva se vživita, gopoda, vidva sta lahko tudi brez nas.«

»Ne govori, punca, in zalivaj«, je rekel oče Kondelik. »Zakaj pa si ne bi pomagala. Dobro, da to vidiš. Pojdite, kamor vas vleče in ostanite magari tam. Midva z Vejvaro si bova že pomagala! Midva bova skuhalo še drugačne stvari, ljuba moja!«

Pepica je prišla lonec in je začela nalivati. V kozarce je pritekla malo temnejša tekočina kot navadni čaj.

»No, barve nista pogodila«, je pripomnila Pepica.

Vejvara je gledal pijačo — res, bila je zelo temna. Drugi kozarec je bil še temnejši, toda v tretjem — — — v tem ni bil čaj niti rdeč niti rjav, tu je prevladovala modra vijoličasta barva.

Oče Kondelik je gledal zelo nezaupljivo temno, gosto tekočino, ki ni bila čaju prav nič podobna. Mešal je, dvignil proti luči in majal z glavo.

»Za Boga živega, Vejvara, kaj pa ste skuhalo? To ni čaj, to je fernambuk. S tem bi lahko slikal...!«

»Čudna reč«, je rekel Vejvara ves osupel. — Seseđlo se je nekako — in vendar nisem dal preveč čaja.«

»Le pijte, oče«, je silila Pepica. »Da boste vedeli, kaj me kuharice izkusimo, ko moramo jesti in piti, kar smo skuhalo.«

»V imenu božjem!« se je mojster slednjič odločil in je pristavil k ustnicam. Na jeziku mu je zagrenilo in mojster je odstavil kozarec. »Ako ne bi bil v tem sladkor in rum, Vejvara, bi rajši vse izlił in bi počakal na drugi čaj, o katerem pravite, da je bolj okusen. Tole ni prav nič okusno.«

»Čudna reč«, je ponovil Vejvara, ki je tudi pokusil.

Mojster Kondelik je napravil še par požirkov, potem pa je kozarec z zaničevanjem odrinil.

»Ne, Vejvara, tega mi pa le nikar več ne nalivajte. Vi ste vzeli kadilo, pa ne čaj!«

»Toda oče!« je ugovarjal Vejvara ves nesrečen vsled nezgode, »saj ste sami tja nasuli.«

»Jaz sem nasul, kar ste mi vi dali!« se je branil mojster. »Kdo pa vidi pri tej brljavi lučici v kuhinji.«

Slednjič je pokusila tudi Pepica. Z gnjusom je izpljunila ono, kar ji je vleklo usta skupaj.

Vejvara jo je osuplo pogledal.

»Saj pravim, da nas boste še zastrupili«, je zaklical mojster. Saj sem si lahko mislil, da ni pustila mati tu nič vrednega. Kaj pa pravzaprav pijemo, za božjo voljo!«

Pepica je že stala pri loncu in je bistro gledala na dno. Ker pa ni mogla ničesar spoznati, je prišla skledo in je izlila v njo, kar je v loncu ostalo. Najprvo je pritekla vijoličasta brozga in sedaj so padali iz lonca čudni robati predmeti in koščki blaga.

»Jezus, Marija!« je kriknila Pepica. »Vidva sta skuhalo maminčine dragocenosti! To je njen poročni nakit!«

(Dalje sledi.)

Prilika!

664 6-4

Prilika!

Nakup za božič in novo leto.

Največja izbira čevljev za gospe, dame in otroke, dalje gamaš, galoš, čevljev za turiste, za telovadbo in rokavice. — Kdor kupi blaga za 10 K, dobi par rokavice zastoj. — Odličnim spoštovanjem
Štefan Strašek, Celje, Kovaška ulica 3.